

LANDSFORBUNDET FOR OFFENTLIGE PENSJONISTER

Helse- og omsorgsutvalget

Stortingsmelding 15 (2017-2018) Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre

Regjeringen har 4. mai 2016 lagt fram denne meldinga, som har fem innsatsområder: Et aldersvennlig Norge, aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, og sammenheng i tjenesten.

Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) ser med glede at reformen «Leve hele livet» setter fokus på et aldersvennlig Norge, og på enkeltmenneskene. Det er viktig at samfunnet blir mere eldrevennlig, for å gi eldre bedre mestring av egne liv. Det er positivt å lese om alle de gode tiltak som finnes i mange kommuner. De fleste eldre over 65 er friske til langt opp i høy alder, men god forebyggende innsats kan gi flere gode leveår.

LOP mener at eldre ikke må sykeliggjøres, som en gruppe der alle har behov for hjelp. Tredjedelen av kommunenes nettoutgifter går til pleie og omsorg – mesteparten av dette til eldreomsorg -, men gruppa eldre må ikke bare sees på som en byrde for samfunnet. De fleste over 65 år er friske og selvhjulpne, og mange er en ressurs for både familie og samfunn. Fokuset må rettes mot risikogrupper av eldre: de som har bruk for hjelp og tiltak, de som ikke har pårørende eller annet nettverk, og de som isolerer seg. Forebyggende tiltak er viktig, og hjelpetrengende må få de tilbudene de har bruk for; i riktig mengde, på riktig sted og til riktig tid.

LOP mener at dersom hjelpebehov fanges opp tidlig, vil tiltak bli mer effektive. Derfor er det viktig at det er lett synlig hvor i kommunen eldre og pårørende kan finne råd og hjelp når vanskeligheter oppstår. Boliger til eldre bør ikke bygges med mer enn to etasjer, fordi mange føler seg utrygge med heis, og fordi trapper kan være et hinder for å komme seg ut på grunn mark....

LOP vil peke på at...

forebyggende tiltak ikke gir straksinnsparing i budsjettet. Derfor bør det bli vurdert bruk av øremerka «gulrot»-midler til oppstart av nye gode tiltak for eldre. Det er viktig at kommunene lærer av hverandre. Derfor bør det bli vurdert å bruke «Idekatalog»-modellen fra 1980-tallet for å spre God praksis og forenkle «på tvers»- innhenting av erfaringer.

LOP mener at pårørende er og skal være en ressurs for sine eldre, men ikke som en del av hjelpeapparatet. De er et supplement, som må få nok avlastning, råd og veiledning. De er mange som har «møtt veggen», men med godt samarbeid med omsorgstjenestene er muligheten mange.

LOP mener at medbestemmelse og valgfrihet er like viktig for eldre som for yngre. Derfor bør også de eldre få mulighet til å velge hvordan, hvor og av hvem de skal kunne få nødvendig hjelp, på linje med folk under 67 år. Men vi er usikre på om dette skal gjennomføres helt uten økte kommunale midler.

LOP mener at matglede og riktig sammensatt kosthold er viktig. Viktig er det også hvordan maten serveres. Tilrettelegging og eventuell hjelp til å spise er viktig, for å sikre at maten blir spist. Underernæring og feilernæring er tunge risikofaktorer for å få økte hjelpebehov, men er likevel å finne hos en altfor stor del av dagens institusjonspasienter.

LOP mener det er viktig å få god nok helsehjelp når behovet oppstår, og at de eldste er en særlig sårbar gruppe fordi den har så lett for å falle mellom to stoler. De siste årene har samhandlingsreformen overført mange oppgaver fra spesialist- til kommunehelsetjenesten, så syke eldre må ha tett og forpliktende kontakt med fastlege og omsorgstjenestene for ikke å bli tapere. Dette krever at kommunale og spesialisthelsetjenester må samarbeide godt nok med hverandre, både med bedre kommunikasjon og med klare avtaler om hvem som skal gjøre hva. Det vil gi bedre kontinuitet og omsorg omkring pasienten, og bedre kontakt med pårørende og hjemmemiljø. Her ser mange ut til å ha et forbedringspotensiale... Kommunen bør samle rehabiliteringsplassene sine på ett sted, for å få bedre faglighet. Det samme gjelder palliative tjenester; men de som ønsker å dø heime skal om mulig få hjelpen tilrettelagt for dette. Dette vil kreve økt kompetanse hos det kommunale personellet og godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

LOP mener at nye arbeidsmåter med bruk av velferdsteknologi sikkert kan bidra til nødvendig effektivisering. Men teknologi alene kan ikke løse alle nye oppgaver, og kan heller ikke erstatte nødvendig menneskelig kontakt. Vil da enkeltmennesket fortsatt være nok i fokus? Vi mener det er viktig å tenke nytt og å finne nye og smarte løsninger. Men alt har en grense, og hvor er den grensen i forhold til effektivisering med å jobbe smartere og løpe fortere? Om 10 år vil det være 27% flere over 70 år og 46% flere 80 år og eldre, og derfor tror ikke LOP det er realistisk å forvente nødvendige effektive endringer uten økte ressurser.

LOP vil understreke at friske eldre selv har ansvar for å ta vare på egen helse og velge ordninger som gjør hverdagen så enkel som mulig. Kommunen bør legge til rette for slike aldersvennlige tiltak, og bidra til frivillige tiltak for eldre. Generasjonsmøter er positive, og et samarbeid mellom eldresenter og sykehjem med barnehager og skoler kan være en god løsning. Meldinga nevner en samfunnskontakt for eldre, og dette kan med fordel etableres som tilbud ved helsestasjoner for eldre.

LOP mener at en viktig del av å leve hele livet er at pensjonistene har en rimelig personlig økonomi, og ikke mister kjøpekraft år for år. Stortinget bør derfor ikke minst ta opp diskusjonen om pensjonistenes økonomiske muligheter til å leve hele livet.

Alderen jobber så stille, så stille.